

BESZÁMOLÓ

a Szerzői Jogi Szakértő Testület 2020. évi működéséről

I. A Szerzői Jogi Szakértő Testület szervezeti és működési rendje

A Szerzői Jogi Szakértő Testület (a továbbiakban: a Testület vagy SZJSZT) a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: Sztj.) 101. §-ának (1) bekezdése szerint a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala (a továbbiakban: SZTNH) mellett működik. A Testület tagjait az igazságügyért felelős miniszter a kultúráért felelős miniszterrel egyetértésben ötéves időtartamra nevezi ki. A legfeljebb kétszáz fős Testületnek, illetve a Testület tizenöt tagú elnökségének és elnökének a kinevezésére vonatkozóan a Testület szervezetéről és működéséről szóló 156/1999. (XI. 3.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. r.) 2. és 3. §-a tartalmaz további rendelkezéseket.

II. Elnökségi ülések

A Testület működését [a Korm. r. 4. §-ának (3) bekezdése alapján] figyelemmel kíséri és értékeli az Elnökség, amelyet a Korm. r. és az Ügyrend szerint évenként legalább egy alkalommal kell összehívni. Az elnökség 2020 folyamán egy alkalommal tartott ülést (2020. július 1.). Az elnökségi ülés jegyzőkönyvét az *1. számú melléklet* tartalmazza.

III. Személyi változások

A 2020. évben lejárt a 2015. évben megújított testület mandátuma, és ennek következtében szükségessé vált a tisztújítás lefolytatása, amely által mind a testület szakértőinek névsora, mind pedig az elnökség összetétele és az elnök személye is módosult 2020. augusztus 1. napjával.

2020. évben július 14-ig dr. Győri Erzsébet töltötte be az SZJSZT elnöki funkcióját, a titkár feladatait 2020. december 14-ig dr. Takács Nóra, a titkárhelyettes feladatait dr. Csősz Gergely látta el. A megjelölt időpontokat követően dr. Faludi Gábor látja el az elnöki, dr. Csősz Gergely a titkári, és dr. Gubicz Flóra a titkárhelyettesi feladatokat. A beszámolón ezért szükségképpen tükrözi az elődök munkáját is.

IV. Megkeresések, illetve megbízások és az azok alapján született szakértői vélemények

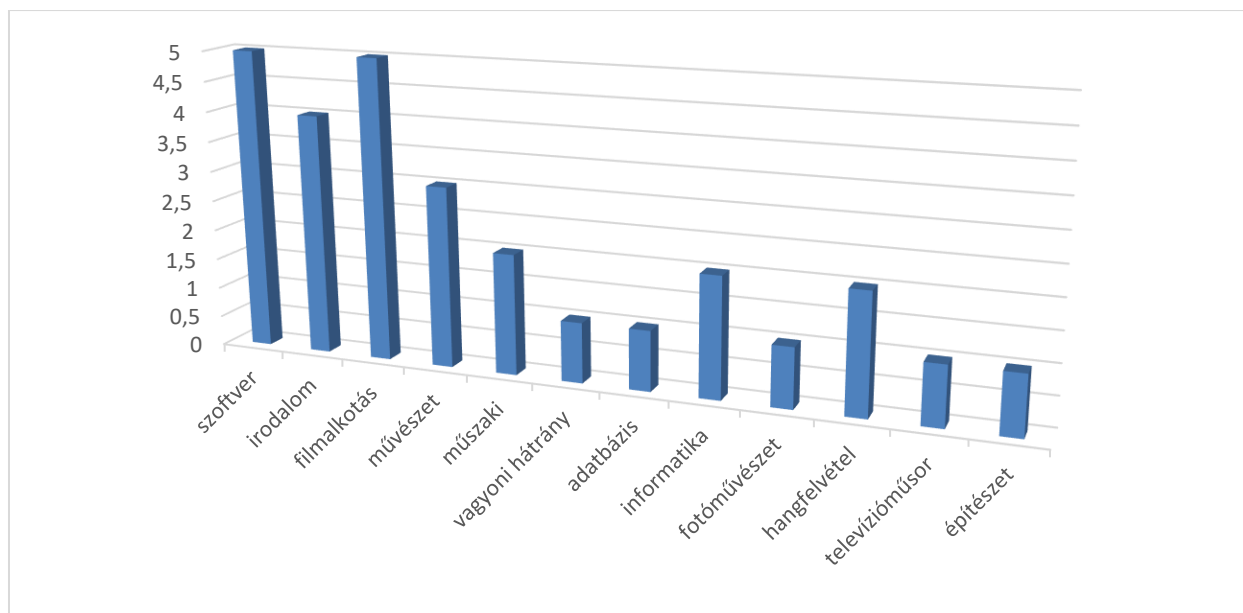
Az Sztj. 101. §-ának (1) és (3) bekezdése, illetve a Korm. r. 1. §-a alapján, a Testület szerzői jogi jogvitás ügyekben felmerülő szakkérdésekben a bíróságok és más hatóságok megkeresésére, illetve – a felhasználási jog gyakorlásával kapcsolatos kérdésekben – peren kívüli megbízás alapján ad szakvéleményt.

2020-ban összesen 36 szakvélemény-adásra irányuló felkérés, kirendelés, illetve árajánlat-kérés érkezett a testülethez. Az adott évben elkészült szakértői vélemények száma 28 db volt, ebből 4 az előző évről áthúzódott ügyben készült, és 1 db kiegészítő szakvélemény volt. Négy ügyben bíróságok (járásbíróságok, törvényszékek, közjegyző), 7 ügyben nyomozóhatóságok kirendelése alapján, 17 ügyben megbízás alapján (ügyvédi irodák, helyi önkormányzatok, magánszemélyek és gazdasági társaságok) készültek szakértői vélemények. Újdonságnak számított a közjegyzői nemperes eljárásban történő szakértői kirendelés. Viszonylag magasnak mondható (9) a bizalmasan kezelni kért szakvéleményeknek a száma. A szakértői vélemények elkészítésében 46 szakértő vett részt. Az SZJSZT 2019. évi beszámolója a Szabadalmi Közlöny és Védjegyértesítő 125. évfolyam 24. számában jelent meg 2020. 12. 28. napján.

Az Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle 9 szakvéleményt közölt 2019-ben.

A szakértői vélemények műtípusonként a következőképpen oszlottak meg: műszaki (2); irodalmi (4); művészet (3), adatbázis (1), szoftver (5); informatika (2), vagyoni hátrány (1), filmalkotás (5), fotóművészet (1), hangfelvétel (2), rádió- és televízióműsor (1), építészet (1).

A szakvélemények főbb témánkénti megoszlása

Az SZJSZT által 2020-ban ellátott ügyekre vonatkozó kimutatást a 2. számú melléklet tartalmazza.

V. Néhány tipikus, illetve jelentősebb ügy

1. Tankönyvben való átvétel szerzői jogi megítélése (17/2020)

A Megbízó több ízben¹ is megkereste a Testületet a tankönyvkiadással valamint szerzői művek átvételével kapcsolatos felhasználási kérdésekkel. Az első megkeresésre adott 33/2019-es szakvéleményben az eljáró egyesszakértő elvi jellegű, nem konkrét művekben történt konkrét felhasználások értékelését végezte a tankönyvben, illetve digitális tananyagban, illetve tanári kézikönyvben való felhasználások jogi kereteinek.

A 17/2020-as szakvéleményben a megkereső a korábbi (33/2019) szakvéleményhez kapcsolódóan kérte a Testület álláspontját az idézés és oktatási célú átvétel alkalmazását irodalmi tankönyvben és szöveggyűjteményben. E tekintetben az eljáró egyesszakértő megállapította, hogy a szöveggyűjteményben történt felhasználások az átvétel szabad felhasználása körébe esnek, továbbá utalt az üzletszerű felhasználás kizártságára.

Az eljáró szakértő ez utóbbi megjegyzése nyomán a megkereső újabb szakvéleményt készítését kérte a Testulettől, ezúttal az üzletszerűsége vonatkozásban. Az eljáró egyesszakértő a szakvéleményben kifejtette, hogy a tankönyvek többszörözése és terjesztése tekintetében kizártnak lehet tekinteni az üzletszerűséget, ha: (i) nyereség elérésére nem kerül sor sem közvetlenül, sem közvetve, (ii) kereskedelmi forgalomba nem kerülnek az átvevő művek, illetve az (iii) iskolákba ellenszolgáltatás nélkül juttatják el azokat.

¹ Az első ilyen megkeresésre a 33/2019-es szakvélemény készült, a legutóbbira pedig a 11/2021-es szakvélemény.

2. Szoftverekkel kapcsolatos megkeresések (04/2020; 10/2020; 11/2020; 13/2020; 19/2020)

A 2020-as évben is jelentős mértékű volt a szoftverek felhasználásához kapcsolódó megkeresések száma. Szoftverfejlesztési szerződésben szereplő díj megítélése a jogdíj fogalma szempontjából visszatérő kérdésként merül fel a megkeresők részéről, egyes konkrét esetekhez kapcsolódóan. Így például a 10/2020-as és a 04/2020-as szakvélemények megállapították, hogy *a magyar általános üzletági gyakorlat alapján az elvégzett munka ellenértéke, azaz a szoftver megírás díja a teljes fizetendő díj 20%-a, míg a felhasználási jog átengedéséért járó díj, azaz jogdíj a teljes fizetendő díj 80%-a.*

A 19/2020-as szakvélemény azt vizsgálta, hogy az egyes szoftverfejlesztési, illetve értékesítési üzleti modellek („Open core model”, „pay for documentation model”, „pay for build model”) alapján keletkező árbevételek jogdíjnak minősülnek-e. (A megkeresők a jogdíj adójogi értelmezéséhez, valójában TAO kedvezményéhez keresnek értelmezési fogódzót). A megkereső üzleti modelljének alapját a felhasználók számára ingyenes, nem címzett felhasználási engedéllyel biztosított Alapverziók képezik. Az Alapverziók által ki nem elégített felhasználói igények egy részét Megkereső készíti, illetve készítette el. E szoftvereket Megkereső „off the shelf” (OTS) szoftvernek nevezi. Az eljáró tanács az OTS szoftverekre vonatkozó szerződések hiányában azt nem tudta megvizsgálni, hogy az említett szerződések valóban tisztán felhasználási szerződésnek minősülnek-e, így azt állapította meg a Tanács, hogy amennyiben az OTS szoftverek hasznosítására vonatkozó szerződések tisztán felhasználási szerződésnek minősülnek, vagyis azok semmilyen egyéb szolgáltatásra vonatkozó elemet nem tartalmaznak, úgy a felhasználási szerződés szerint megfizetett díj teljes egészében szerzői jogdíjnak minősül az Szjt. alapján.

3. Műsorszám címének szerzői jogi védelme, televíziós műsorszám filmelőállító jogai (31/2020)

Magánmegkeresőként kereste fel a Szerzői Jogi Szakértő Testületet egy ügyfél egy televíziós magazinműsor és címének szerzői jogi védelme és jogosultjának megállapítása kérdésében. A filmelőállító jogosult kilétének meghatározásában az eljáró tanács csak a megkereső által a Testület számára benyújtott iratanyagból – a felek közötti levelezésből – tudott következtetéseket levonni. A műsorcím jogi oltalmának megállapításán túl az eljáró tanács állást foglalt a megkereső azon kérdése kapcsán is, hogy egy felhasználási szerződés kontextusában ki minősül az oltalom alatt álló műsorcím jogosultjának. E körben az eljáró tanács abból a körülményből indult ki, hogy a felhasználási engedély a magazinműsor egyes epizódjainak az időben és térben korlátlan felhasználásáról, és a kapcsolódó műsorcím használatáról rendelkezik. Tekintettel arra, hogy a műsorcím használatáról egyéb rendelkezést a felek közötti megállapodás nem tartalmazott, a tanács úgy értékelte, hogy a címhasználat csupán az engedéllyel érintett négy epizód kontextusában, és nem általánosságban illeti meg a felhasználót.

Az ügy különlegességét az adja, hogy a megkeresés megválaszolását követő két hónappal később az adott ügyben érintett másik fél is a Szerzői Jogi Szakértő Testülethez fordult. A Testület felé megfogalmazott kérdései lényeges átfedést mutattak a korábbi megkeresésében megfogalmazott kérdésekkel, ám némileg eltértek attól és az ügy körülményeinek több vetületére is kitértek. A kérdésekhez hasonlóan átfedést mutattak a megküldött iratanyagok is, de a második megkereső több dokumentumot és információt küldött meg a Testületnek, némileg eltérő perspektívából mutatva be az esetet. A Testület elnöke az eljáró tanács összeállítása során arra törekedett, hogy az új megkeresést és az eltérő információkat egy új tanács pártatlanul vizsgálja felül, azonban a szakmai kontinuitás biztosítása érdekében a korábbi tanács tagjai is vegyenek részt a vélemény kialakításában azzal, hogy a korábbi előadó ebben a tanácsban szavazó tag. Mindezen körülményekre tekintettel a második szakvélemény elkészítésére öttagú tanács került felkérésre, amelyben a korábbi tanács elnöke töltötte be az

elnöki posztot, a korábbi tanács többi tagja egy újonnan felkért szakértővel együtt képezték a tanács szavazó tagjait, és egy új előadó került felkérésre. A második megkeresésre eljáró tanács a korábbi szakvéleményben tett megállapításokat fenntartotta, és azokra építve válaszolta meg a megkereső új kérdéseit.

VI. A Szerzői Jogi Szakértő Testület Ügyrendjének módosítása

Az elmúlt időszakban – részben a koronavírus járványra is tekintettel – módosult a Testület ügyrendje. Mind az Elnökség, mind az eljáró tanácsok tarthatnak ülést elektronikus hírközlési eszközök alkalmazásával, és az Elnökség hozhat határozatot, az eljáró tanács pedig elfogadhatja a véleményt ülés tartása nélkül is, ami lényegében elektronikus levelezés útján történő döntéshozatalt jelent. Magába foglalja az írásbeli előkészítést, az anyag határozat/vélemény tervezetként való megküldését, annak írásbeli elfogadását, és a döntésről szóló írásbeli értesítést. Az írásbeliséget nem polgári jogi értelemben vett írásba foglalásnak kell tekinteni, az eredeti, kézzel történő aláírás a folyamatnak nem része.

E döntéshozatali módokat egyrészt megengedik ma is az egészségügyi válsághelyzetben – mind a készültség alatt, mind a veszélyhelyzetben – alkalmazandó, jogi személyekre és jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetekre irányadó szabályok,² másrészt részben a Ptk. általános jogi személy szabályai³ azzal, hogy az ülés tartása nélküli, írásbeli előkészítésen alapuló határozathozatal szabályai nem elektronikus levelezéssel számolnak. A Testület sajátos jogállása,⁴ az ügyrend jóváhagyása, az, hogy a folyamat végén egy teljes bizonyító erejű magánokiratnak minősülő jognyilatkozat igazolja a döntés meghozatalát, és az, hogy minden határozathozatali lépést a Testület felidézhetően rögzít, jelenleg elegendő biztosítéknak látszik ahhoz, hogy a megoldásokat a jövőben is alkalmazhassuk.

Kétségtelen, hogy a Testület számára nem írja elő jogszabály az elektronikus ügyintézés. A szakértői törvény a szakértő által aláírt, illetve a bíróságokkal /hatóságokkal való kapcsolattartásra előírt elektronikus rendszerben benyújtott szakvéleményekről rendelkezik.⁵ Azonban a szakértői testületekre irányadó szabályok eltérésére adott szakértői törvényben megadott felhatalmazás (ld. a 4-es l-j-etet), és az a tény, hogy a megbízásra adott szakvéleményekre a hivatalos elektronikus kapcsolattartási szabályok nem irányadók, pillanatnyilag elegendőnek látszanak. Ha hivatalos kifogások érnék – különösen bíróságok, vagy hatóságok részéről - a szakvélemények elfogadásának és közlésének módját, jogszabályoknak való megfelelését, akkor valószínűleg a Rendelet olyan módosítása jelentené a megoldást, amely tükrözné a jelenleg az Ügyrendben alkalmazott megoldást. Ha pedig ezt a jogalkotó nem fogadná el, akkor csak minősített elektronikus aláírással ellátott szakvéleményekkel tudna a Testület a hagyományos üléstől és aláírástól eltérően szakvéleményeket elfogadni, amelyeket – legalábbis a hatóságoknak és a bíróságoknak – csak az előírt elektronikus kapcsolattartási rendben tudnánk szabályszerűen megküldeni.

A mai ügyrendi megoldás mellett szól esetleges kifogás esetére is a bizalmi szolgáltatásokról szóló törvény⁶ 12. § (1) bekezdés d) pontja, amely szerint hiteles az elektronikus dokumentum, ha az aláíró vagy kiadmányozásra jogosult azt az azonosításra visszavezetett

² módosított 502/2020. (XI. 16.) Korm. rendelet a veszélyhelyzet során a személy- és vagyonegyesítő szervezetek működésére vonatkozó eltérő rendelkezések újbóli bevezetéséről

³ Ptk. 3:20.§ (csak analógia alapján)

⁴ 2016. évi XXIX. törvény az igazságügyi szakértőkről (szakértői tv.) 35. § (1) (...) Az igazságügyi szakértői testületet más jogszabály is létrehozhatja. A más jogszabály által létrehozott szakértői testületekre e törvény rendelkezéseit - a szakértői testületet létrehozó jogszabályban foglalt eltérésekkel - kell alkalmazni. 156/1999. (XI. 3.) Korm. rendelet a Szerzői Jogi Szakértő Testület szervezetéről és működéséről 5.§ (1) bek. „A Szakértő Testület az elnökség által megállapított és a Hivatal elnöke által jóváhagyott ügyrend szerint működik.”

⁵ Szakértői tv. 47.§

⁶ Az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló 2015. évi CCXXII. törvény

dokumentumhitelesítés szolgáltatással hitelesítette.⁷ Az elektronikus ügyintézés részletszabályairól szóló 451/2016. (XII. 19.) Korm. rendelet 112. § (4) bekezdése szerint pedig az azonosításra visszavezetett dokumentumhitelesítéssel kiállított okirat teljes bizonyító erejű magánokirat, azaz nemcsak bírósági/hatósági eljárásban érvényesül a teljes bizonyító erejű magánokirati jelleg.

VII. A szerzői jogi reform eredményei

2021. június 1-gyel lépett hatályba a szerzői jogi reformcsomag, amely a CDSM⁸ valamint a SatCab⁹ irányelvek átültetése mellett több ponton módosította az Szjt.-t, így többek között megreformálásra kerültek a Testület által kiadott szakvéleményekkel kapcsolatos rendelkezések.

A reform során az Szjt.-nek a Testületre vonatkozó rendelkezései az alábbiak szerint egészültek ki. A Testület által alkotott szakvélemények tekintetében az évek során megnövekedett a szakvélemény bizalmas kezelésének kérése a peren kívüli szakvélemények esetében. Annak érdekében, hogy Testület által elkészített szakvéleményekben lefektetett, némileg általánosítható megállapítások ezen megbízói igények ellenére elérhetővé váljanak, ezzel elősegítve a joggyakorlat koherenciáját, az Szjt. 101. §-a három új bekezdéssel egészült ki.

A módosításnak köszönhetően az eddig csupán a megbízási szerződésekben szereplő, a Hivatal általi felhasználása a szakvéleményeknek – értve itt a szakvélemények adatbázisba való rendezését - bekerült az Szjt. 101. § (6) bekezdésébe, ezzel tisztázva a szakvélemények általános anonimizálási módját¹⁰ is.

Azon esetekre vonatkozóan, amikor a megbízó az ügy titokban tartását kéri, az Szjt. 101. §-ának új (7) bekezdése lehetővé teszi, hogy a Hivatal az ezen szakvéleményekben megállapított ratio decidendi¹¹ jelentesse meg az adatbázisában, ezzel elősegítve az eredeti ügygel analóg felhasználási joggal kapcsolatos kérdés tekintetében az adatbázisban kutató személyeket a jogi álláspontjuk kialakításában, amely jelentősen hozzájárulhat a szerzői jogi rendelkezések alkalmazási gyakorlatának egységességéhez.

Mindezek mellett rendezi a törvény a szakvéleményeknek a Testületen belüli felhasználását is, az által, hogy az Szjt. 101. §-ának (8) bekezdése lehetővé teszi az eljáró tanács tagjai számára azt, hogy a bizalmasan kezelt szakvéleményekhez is hozzáférjenek, amennyiben az a felkérés vagy kirendelés teljesítéséhez szükséges, ezzel kizárva annak lehetőségét, hogy a Testület által megalkotott szakvélemények egymással ellentmondásba kerülhessenek.

⁷ ld BDT2020. 4225.

I. A papíralapon kiállított ügyvédi meghatalmazás digitalizált másolata, melyet a jogi képviselő a cégkapun keresztül a keresetlevél mellékletként csatol képviseleti jogának igazolása érdekében, és az azonosításra visszavezetett dokumentumhitelesítés szolgáltatással (AVDH) hitelesít, megfelel a teljes bizonyító erejű magánokirat követelményének.

⁸ A digitális egységes piacon a szerzői és szomszédos jogokról, valamint a 96/9/EK és a 2001/29/EK irányelv módosításáról szóló, 2019. április 17-i (EU) 2019/790 európai parlamenti és tanácsi irányelv.

⁹ A műsorszolgáltató szervezetek egyes online közvetítéseire, valamint televíziós és rádiós műsorok továbbközvetítésére alkalmazandó szerzői jogok és szerzői joggal szomszédos jogok gyakorlására vonatkozó szabályok megállapításáról, valamint a 93/83/EGK tanácsi irányelv módosításáról szóló, 2019. április 17-i (EU) 2019/789 európai parlamenti és tanácsi irányelv.

¹⁰ „Az adatbázisban megjelenő szakvélemények a felek megnevezését és az ügy egyéb azonosítást lehetővé tevő tényállási elemeit nem tartalmazhatják.”

¹¹ Az adatbázis ezeknél a szakvéleményeknél kizárólag az ügy számát, tárgyát, és a felhasználási jog gyakorlásával kapcsolatos kérdésekben a tanács megállapításait tartalmazza, mellőzve a felek azonosítását lehetővé tevő adatokat.

A szerzői jogi reformot végrehajtó előterjesztés részét képezte a Korm. r. módosítása is a szakértői díjak megemelésével kapcsolatban, azonban a Kormány döntése alapján – a veszélyhelyzetre való hivatkozással - a Korm. r. módosítását a jogalkotó leválasztotta az előterjesztésről és azt nem fogadták el. Ennek okán a Korm. r. módosítását 2021 őszén újból a Kormány elé terjeszti a Hivatal, ezúttal azonban az előterjesztés feltehetően ki fog egészülni az Iparjogvédelmi Szakértői Testületre vonatkozó díjak módosításának javaslatával.¹²

Budapest, 2021. június 28.

Dr. Faludi Gábor sk.
a Testület elnöke

Mellékletek:

- 1) A 2020. évben tartott elnökségi ülés jegyzőkönyve
- 2) A megkeresések és megbízások listája

* * *

A Szerzői Jogi Szakértői Testület szervezetéről és működéséről szóló 156/1999. (XI. 3.) Korm. rendelet 5. §-ának (3) bekezdésében foglaltak alapján a beszámolóval egyetértek.

Budapest, 2021. június 28.

Pomázi Gyula
a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatalának
elnöke

¹² Az Iparjogvédelmi Szakértői Testület szervezetéről és működéséről szóló 270/2002. (XII.20.) Korm. rendelet jelenleg a Korm. r.-ben szereplő szakértői díjakkal azonos szakértői díjakat állapít meg.